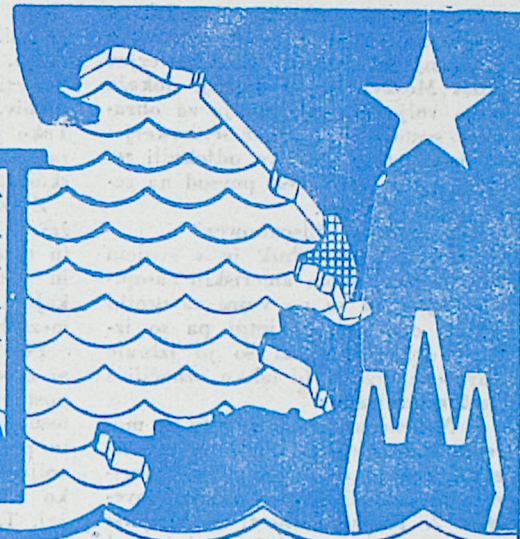

SLOVENSKI TADRAN

LETO II. ŠTEV. 17

Koper, petek 24. aprila 1953

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

Ob IV. kongresu Osvobodilne fronte

Jutri se bo v Ljubljani pričel IV. kongres Osvobodilne fronte slovenskega naroda. S tem kongresom se zaključuje obdobje bogatih sadov boja Osvobodilne fronte za temeljne nacionalne in socialne pravice stoletja tlačene slovenskega delovnega Sloveka ter boja za položitev temeljev za nov družbeni ustroj in gospodarski ter kulturni dvig slovenskega naroda v okviru bratske jugoslovanske skupnosti.

Osvobodilna fronta je v dobrem desetletju svojega obstoja uresničila stoletne napredne težnje slovenskega Sloveka. Povedla je slovenski narod najprej v boj proti okupatorju, v dolgi in krvavi borbi ga rešila tujeja jarma ter skovala nezlomljivo politično enotnost. Izbojevala je potoje, da smo postali iz naroda hlapcev narod junakov in s tem prvi v zgodovini državotvorni narod.

Po osvoboditvi je na podlagi izbojevanih pridobitev smelo uresničevala svoj program s tem, da je v osnovi preobrazila slovensko družbeno stvarnost in postavila najnaprednejše socialistične temelje za uspešen nadaljnji razvoj in procvit.

S tem so bile v osnovi odpravljene težke krivice, ki jih je moral skozi stoletja prenašati slovenski delavec, zaničevani kmet in intelektualec.

Obracun dela Osvobodilne fronte slovenskega naroda je bogat in vsak član je lahko ponosen na uspehe. Zato bodo tudi naši delegati lahko na osnovi teh ugotovitev in njihovih dosedanjih izkušenj plodno razpravljali o nadaljnjem delu, prišli do novih odločitev in sprejeli take sklepe, ki bodo nakazali smer našega razvoja na vseh področjih javnega življenja.

IV. kongres Osvobodilne fronte se bo vršil po obdobju bogatih razprav VI. kongresa Zveze komunistov in IV. kongresa Socialistične zveze delovnih ljudi Jugoslavije, ki so odprle vrsto novih pogledov na našo družbeno stvarnost in dale novih pobud in novo perspektivo.

Utrjeni pogledi na naš gospodarski sistem, na našo zunanjo politiko, na poglobljanje socialistične demokracije terjajo novih načinov dela, vztrajne mobilizacije sil, da bo šel naš razvoj nemoteno svojo pot, in smotne ter razsodne iniciative, vseh članov Socialistične zveze, da postane, kakor je dejal tovariš Kardelj, parlament, ki neprestano zaseda in odloča o vseh problemih javnega življenja.

Omenjene razprave so že tako utrdile osnovne poglede, da bo IV. kongres Osvobodilne fronte imel lahko

delovni značaj in dejansko sklepal o konkretnih problemih.

Članstvo v naših okrajih se že več mesecev pripravlja na kongres. Priprave so veljale v glavnem za IV. kongres Socialistične zveze, vendar pa tudi na naš kongres nismo pozabili, ker vemo, da bo ta prinesel neposredne odločitve in nam dal ne samo novih pobud, pač pa tudi nove smernice za konkretno delo. Po IV. kongresu se je po vseh naših organizacijah začelo živo razpravljanje o njegovih smernicah, posebno smo šli za tem, da smemo uveljavimo socialistično demokracijo. Naša zborovanja in sestanki postajajo zaradi svoje živahnosti vedno bolj privlačni. To prakso bi lahko ponekod boljše uveljavljali. Nekateri člani skušajo še vedno zavirati zdravo razpravljanje zaradi bojazni in zaradi tega, ker se dovolj ne potrudijo, da bi obvladali probleme. Z druge strani pa imamo tudi nekaj poskusov speljati razpravljanje v nepravilno smer. Edino pravilno razpravljanje problemov pa bo razkrilo in onemogočilo vse tiste, ki poskušajo na kakršenkoli način naše delo zavirati ali pa, kakor temu pravimo, ribariti v kalnem. Vse te pomanjkljivosti bomo morali z vztrajnostjo in odločnostjo v prihodnje odpravljati.

Uspeh nadaljnega dela je odvisen tudi od organizacijske trdnosti naših organizacij. Vsebinska dela je pa tako tesno povezana z obliko organizacije, da bomo marsikatero organizacijsko pomanjkljivost odpravili prav s smotrnim in načrtnim delom ter z ujanjem novih oblik dela. Če zagotovimo aktivnost in vsebinsko dobro dejavnost, nam bodo v prihodnje tudi težave organizacijskega značaja same po sebi odpadale.

IV. kongres Osvobodilne fronte sovpada v obletnico njene ustanovitve. Zato bodo naši delovni ljudje praznovali istočasno zmago Osvobodilne fronte, praznovali svoj narodni praznik, spomnili se bodo vseh dosedanjih težav na poti izgradnje socializma in prav ob svojih zmagah zajeli novih moči za kovanje svoje sreče in svoje usode. Dejstvo, da je kongres prav ob obletnici, pomeni poudarek uspešno praznovane poti.

Čeprav je slovenski narod z Osvobodilno fronto dosegel velike zmage, nam vendarle še vedno greni praznovanje trpka bol: misel na naše neosvojenjane brate. Tuji pohlep, mednarodno intrigantstvo in vse močnejše reakcionarne sile so onemogočile popolno izpolnitev temeljnih točk Osvobodilne fronte — združitev vsega slovenskega naroda. V Italiji, v Trstu in tudi na Koroskem so naši ljudje, ki smo skupaj z njimi prelivali kri za iste cilje, vendar jih niso dosegli. Naša misel je vedno z njimi. Posebno nas boli, da je Italija predstavnik tistih mračnih sil, ki krati pravice našim ljudem v imenu svojega krščanstva in demokracije. Razvoj pa gre svojo nezadržno pot in napredna načela bodo prej ali slej popolnoma zmagala.

Mesto živosrebrnega studenca

Kako je to ime privlačevalo ljudi, ko se je v svet razširila novica o rudniku, ki daje velike množine živega srebra. Iz bližnjih in daljnih krajev so se oglašali revni delavci, bogatini in tudi pobožni ljudje — škofje in kardinali — da bi pristavili k studencu svoj lonček. Zadnji so pri tem kar pozabili na boga in se oklenili — kraljestva tega sveta. Bog naj kar lepo počaka ob strani.

Po trditvah raznih zgodovinarjev je leto 1497 leto rojstva mesta Idrije. Tolminski zgodovinar Simon Rutar pravi, da je bilo živo srebro najdeno že nekaj let prej. To je skoro verjetno, ker so prve hiše začeli graditi šele po najdbi živega srebra. Naj bo že kakorkoli, dejstvo je, da so leta 1508 na dan sv. Ahaelja 22. junija našli prvi večji sklad živosrebrne rude. Od takrat naprej ni skozi dolga štiri stoletja nikoli zmanjkalo rude. Živosrebrni studenec je dajal življenje tisočim delovnih ljudi. Zgodovinski viri omenjajo, da je proti

koncu vladanja cesarice Marije Terezije idrijski rudnik dajal nič manj kot 3300 centov živega srebra na leto v skupni vrednosti 660.000 goldinarjev. Od tega je imela država osamoma 536.793 goldinarjev čistega dobčka!

Zanimiva je zgodovinska drobtinica iz leta 1775, ko je 25. januarja zapadlo toliko snega — da se je še Idrija ustavila. Vsi rudarji in gozdni delavci so naporno delali, da bi vodili odprli pot. Torej je bila predlanska zima v primeri s takratno še kar mila.

Kako se je Idrija izkazala v osvobodilni borbi? Prve stike z osvobodilnim gibanjem zasledimo že poletju 1941. Prvi sestanek aktivistov osvobodilnega gibanja je bil 1. novembra 1941 pri »Žustovih« na »Prejnutia«. Na tem sestanku so bili: Jaka Štucin — Cvetko, Andrej Brovč —

Janko, Ivan Sedej — Janez in Ivan Tominc. Dne 5. januarja 1942 sta se pri »Cigaletovih« v Dolah oglasila dva partizanska kurirja. Z njima je stopil v stik Franc Bezeljak — Ambrož iz Kovačevega rovta, ki je prajel navodila za delo. Kmalu nato je neki aktivist na širšem sestanku na Gorah tako navdušil ljudi, da so takoj nato pregnali laško učiteljico, ki je poitalijančevala njihove otroke v šoli. V septembru 1942 je bila povezana v osvobodilno gibanje že vsa okolica in mesto samo. V novembru istega leta je biro Komunistične partije dal pobudo za ustanovitev mestnega odbora OF, ki je bil postavljen na Kovačevem rovatu v gozdu nad Bezeljakovo hišo.

Iz vrst idrijskih rudarjev je izšel tudi komandant Vojkove brigade Janez Mihevc — Rudar, ki je podel na Jelovici leta 1944.

MLADIM UČENJAKOM TOPLOMER

(Nadaljevanje in konec)

Ljudje so že pred mnogimi stoletji spoznali, da toplota razna telesa razteza (nekatera bolj, nekatera manj) in da jih mraz na podoben način krči. Prebrisanim je kaj kmalu prišlo na um, da bi na podlagi te dogmatne resnice nekdo lahko napravil pripravo, ki bi kazala stopnjo mraza ali toplote. Med prvimi takimi bistrimi ljudmi je bil angleški učenjak Izak Newton. Naredil je bil stekleni toplomer, ki ga je napolnil z lanenim oljem. To ni zmrznilo tako brž kakor voda.

Kot stalno točko na tem toplomeru je Newton vzel toploto človeškega telesa in jo označil s številko 12. Od tu navzdol do vodnega ledišča je bilo dvanajst stopinj, navzgor do vrelišča vode pa 18. Torej tudi on je ledišče vode zaznamoval z ničlo. Newtonov toplomer ni mogel dolgo vzdržati, ker so drugi kaj kmalu naredili boljše.

Izkazalo se je, da je alkohol veliko boljši od lanenega olja, le pobarvati ga je bilo treba, da je bil v očeki viden. Tega so odslej rabili izumitelji, ker ne zmrzne v prirodnem mrazu in je za spremembo toplote zelo občutljiv. Le lestvica stopinj je učenjakom delala preglavice, ker se niso mogli odločiti za eno, ki bi ustrezala vsem.

Trije nam znani učenjaki so se ukvarjali s tem izumom. Pred par stoletji so živeli skoro istočasno vsi trije. To so bili:

Francoz René Réaumur (Reomir), ki je označil ledišče vode z ničlo, vrelišče pa z 80 stopinjami. Predolgo bi vzelo, če bi hotel razložiti, zakaj se je odločil za tako razpredelnico. Drugi je bil Šved Anders Celsius (Celzij), doma iz Upsale, ki je ledišče zaznamoval z ničlo, od tam do vrelišča je pa naštel sto stopinj. Tretji je bil mož nemškega rodu, doma v poljskem mestu Gdansku, in se je pisal Gabriel Fahrenheit (Fahrenheit).

Temu poslednjemu se je Newtonova lestvica zdela pregroba, prevelike stopnje je imela. Najprej je te stopnje razpolovil, da jih je bilo dvakrat več. Po tem popravilu je določil drugačno ničlo. Spoznal je bil

namreč, da nastane zelo nizka temperatura, če zmešamo skupaj sneg in kuhinjsko sol. Mislil je, da nižje temperature ne moremo umetno narediti, pa je zato to temperaturo označil z ničlo. Na kratko povedano je njegov toplomer takole kazal: Ničla je temperatura s snegom zmešane soli. Za ledišče vode je kazal že osem stopinj nad ničlo, vrela voda (vrelišče) je pa merila 53 stopinj nad ničlo. Pa tudi ta razpredelnica se je zdela Fahrenheitu pregroba, prevelike so te stopinje bile. Pa je nekag dne vsako stopinjo razdelil na štiri dele in pri tem je potem ostalo. Fahrenheitov toplomer torej kaže danes (kjer ga pač rabijo) ledišče vode za 32 stopinj nad ničlo, vrelišče pa 212 stopinj.

Reomirjev toplomer je bil v splošni rabi v Franciji in Nemčiji, zdaj pa polagoma pada v pozabljenje, ker ga izpodrivata praktičnejši Celzijev. Tudi pri nas velja samo še Celzijev. Fahrenheitov je v Severni Ameriki še vedno v splošni rabi, znanstveniki se pa tudi tam poslužujejo rajši Celzijevega, ki mu pa tam pravijo »centigradske« ali »stoptopinjske« toplomer.

Ne glede na stopinjsko lestvico je toplomerov mnogo vrst. Najboljši so živosrebreni. Da bi vse našteval in opisoval, bi iz tega članka nastala predolga pesem. Zanimivi so tudi postopki izdelovanja, ki niso tako preprosti kot so komu zdi. Imamo tudi čisto posebne toplomere za merjenje visokih temperatur, na pr. za merjenje toplote različnih raztopljenih tudev, ali to je spet poglavje zase in zelo dolgo poglavje.

Naj vzamem v misel samo še klinični ali zdravniški toplomer. Ta mora biti posebno natančen. Ima velike stopinje, od katerih je vsaka razdeljena na deset delov. Lestvico ima zelo kratko: od 35 stopinj do 42. Če bi z njim merili toplejše stvari, bi ga živo srebro raztrgalo. Marsičko je to v svojo žalost odkril, ko je skušal tak toplomer razkužiti z vrelo vodo. Doma snemo razkuževati zdravniške toplomere le z alkoholom. V bolnicah uporabljajo v ta namen jedki sublimat živnega srebra, ki je silno hudo strup. V bolnicah so seveda v vsaki stvari hudo natančni. Na naših domovih pa bo alkohol kot razkužilo popolnoma zadostoval.

Moj psiček

Moj psiček mali kuček
je davi šel na lov;
prišel z razbito bučo
zvečer je spet domov.

Z mačko, zvito glavo
sta tepla se za stavo,
pa skupil jo je velikan,
o, jojmene, kak' ga je sam!

Majda Kravanja — Vaidoltra

svojih prsih. Zaprl sem oči in čutil, kako naglo padam v nezavest. Potem sem jih odprl, da bi še zadnjikrat pogledal ta svet okoli sebe, ki sem ga zapuščal. Tedaj sem se pa s klecajočimi koleno in s hripavim krikom začudenja, postavil na noge.

Skozi okence je zrlo v nas človeško obličje! Ali se mi je blede? Zasadil sem svoje prste v Maracotovo rame in ga divje stresel. Zravnal se je in je brez besede ter osupel strmel v prikazen. Če jo je on prav tako videl kot jaz, potem to ni bil privid mojih možganov. Obraz je bil dolg in ozek, temne polti, s kratko, koničasto brado in z živahnimi očmi, ki so streljale sem ter tja z naglimi, vprašujočimi pogledi, ki so ocenjevali vsako podrobnost našega položaja. Na obrazu tega človeka se je odražala skrajna začudenost. Naše luči so žarko sijale in to je morala biti v resnici nenavadna ter čudna slika, ki se je nudila njegovim očem v tej krhki mrtvaški sobi, kjer je en človek ležal na tleh brez zavesti, druga dva pa sta buljila v njega z bolesto skremženim obrazom ljudi, ki jih bo zdaj zdaj zadušilo. Oba sva držala roke na grlu in planje najinih prsi je jasno govorilo o najinem obupu. Človek je zamahnil z roko in nekam odhitel.

»Zapustil nas je!« je kriknil Maracot.

»Ali je pa šel po pomoč. Dvigniva Scanlana na klop. Tu doli bo kmalu po njem.«

Potegnila sva mehanika na klop in mu naslonila glavo na blazine. Bil je siv v obraz in se mu je že blede, toda žila mu je še utripala.

»Še ni vse izgubljeno,« sem izdaval iz sebe.

»Pa to je blaznost!« je zahropel Maracot. »Kako morejo ljudje živeti na dnu oceana? Kako morejo dihati? Pa to je množična halucinacija. Nama se meša, moj mladi prijatelj.«

Ko sem pogledal ven na pusto, samotno in sivo pokrajino, ki je ležala v somornem in pošastnem sijaju, sem začutil, da bo najbrž tako, kot je govoril Maracot. Toda nenadoma se mi je zazdelo, da sem opazil neko grbanje. Senca so, v daljini, brzele skozi vodo. Postajale so jasnejše in se zgostile v premikajoče se človeške podobe. Množica ljudi

je hitela po oceanskem dnu proti nam. Trenutek nato so že ti ljudje bili zbrani pred našim okencem in se z živahnimi kretnjami nekaj dogovarjali. V skupini je bilo nekaj žensk, toda večina je bilo moških, od katerih je bil eden, mogočna prikazen z zelo veliko glavo in polno črno brado, po vsem videzu vplivna osebnost. Ta je hitro pregledal našo jekleno kabino in ker je rob le-te visel preko mesta, kjer smo bili pristali, je lahko opazil, da so bila na dnu zaklopna vrata. Tedaj je poslal hitrega sla nazaj, nam je pa z zapovedujočimi in energičnimi znaki skušal dopovedati, da odpremo vrata.

»Zakaj pa ne bi?« sem vprašal. »Kaj ni vseeno, če utonemo ali pa se zadušimo? Jaz ne morem več zdržati.«

»Ni rečeno, da moramo utoniti,« je dejal Maracot. »Voda, ki bo vdrla skozi vrata, se ne more dvigniti nad stisnjeni zrak. Dajte Scanlanu malo žganja. Naj dá vse zadnje sile iz sebe.«

S silo sem vtil mehaniku skozi grlo požirek žganja. Goltnil je in je z začudenimi očmi pogledal okoli sebe. Nato sva postavila pokonci na klop in ga podpirala vsak s svoje strani. Bil je še na pol omotičen. Z nekaj besedami sem mu objasnili naš položaj.

Če voda pride do baterij, se nam lahko pripeti, da se zastropimo s klorom,« je rekel Maracot. »Odprite vse jeklenke z zrakom, kajti čim več bo zračnega pritiska, tem manj vode bomo imeli notri. Sedaj mi pa pomagajte odsuniti zapah.«

Uprla sva se vanj z vso silo in potisnila z dna naše male kabine okroglo ploščo, čeprav se mi je zdelo, da počenjava samomor. Zelena voda, blesteča in iskrea se v naši luči, je grgraje začela vdirati noter. Dosegla je naglo naše noge, narasla do kolen, do pasu in se tu zaustavila. Toda zračni pritisk je bil neznošen. V glavah nam je šumelo in bobnil v ušesih nam je hotel počiti. Nikakor ne bi bili mogli dolgo vztrajati v takem ozračju. Da nismo padli v vodo pod seboj, smo se morali krčevito oprijeti polic nad našimi glavami.

Ker smo se tedaj nahajali precej višje, nismo mogli

gledati skozi okenca, niti si nismo mogli predstavljati, kaj so vse počenjali, da bi nas rešili. Da bi nam v resnici kakorkoli lahko pomagali, se nam je zdelo povsem nemogoče. In vendar je bilo v teh ljudeh nekaj tako smotnega in zaupanja vzbujajočega, posebno v njihovem čokatem in bradatem poglavarju, da nismo še popolnoma obupali. Naenkrat smo opazili njegov obraz, ki nas je gledal skozi vodo pod nami. Trenutek nato je že zlezal skozi okroglo odprtino in se povzpela na klop, tako da nam je stal ob strani. Bil je nizke, krepke postave — segel mi je komaj do ramena — in nas je ogledoval s svojimi velikimi rjavimi očmi, v katerih se je zrcalilo prijazno zaupanje, kot da bi bil hotel reči: »Ubogi revčki, mislite, da vam huda prede, toda jaz vam pravim, da vam bomo že kako pomagali iz te zagate.«

Šele tedaj sem opazil nekaj zelo čudnega. Ta človek, če je v resnici pripadal istemu človeškemu rodu kot mi, je bil obdan z nekim prozornim ovojem, ki je pokrival njegovo glavo in trup, roke in noge pa je imel proste. To je bilo tako presojno, da bi tega nihče ne mogel opaziti v vodi, toda tedaj, ko je stal na zraku poleg nas, se je to bleščalo kot srebro, čeprav je bilo čisto kot najbolj dragoceno steklo. Na vsakem ramenu je imel neko čudno okroglasto vzbočilo, ki je bila pod tem prozornim zaščitnim oklepom. Bila je podobna podolgovati škatli z mnogimi luknjicami in je izgledala, kakor da je nosil nekakšne epelete.

Ko je naš novi prijatelj že stal pri nas, se je prikazal drug obraz v odprtini na podu in ta človek je potisnil skozi odprtino nekaj, kar je bilo podobno velikemu steklenemu mehu. Tri take naprave so drugo za drugo spustili noter in te so plavale na površini vode. Nato so prinesli šest majhnih škatal in naš novi znanec jih je pričvrstil z jermenčki, ki jih je vsaka imela, na naša ramena, da so stale kot njegove. Začel sem že domnevati, da se v življenju tega čudnega ljudstva ni nič dogajalo, kar bi bilo v nasprotju z zakoni narave, kajti, medtem ko je ena škatla, po nekakšnem novem postopku, proizvajala zrak, je druga vsrkavala vse škodljive pline.

Križanka

1	2	3	4	5	6
7			8		
9				10	
11			12		
13		14		15	
16				17	

Vodoravno: 1) nasprotno od vojne, 4) vas pri Kopru, 7) kontinent, 9) vrsta hrane, 10) osebni zaimmek, 11) veznik, 12) kos blaga, 13) listnato drevo, 15) pamet, 16) del glave, 17) vzklik.

Navpično: 1) varanje, sredstvo za omrtvičenje, 2) seznam imen, 3) resnično, 4) dva različna samoglasnika, 5) stiskac, 6) vrsta platna, tudi država v Ameriki, 8) del telesa, 14) reka v Severni Italiji.

Lešniki

143. Mrak jo prinese, zora odpelje, drevi se vrne, nima nedelje.
144. Svetel je, prostran, sega do neba, v sončku nasmejau, z mrakom odvihra.
145. Sem mala in gladka, le z enim ušesom, se pridno obračam, s šibkim telesom. Delam vse dni in kdaj tudi noči, ne zase, le vedno za druge ljudi.
146. Samo kos papirja je, pa ti vendar prav natanko pove, kateri dan danes, kateri jutri je!
147. Ko greš spat ne maraš več za njo. Ko pa vstaneš, spet vzameš jo!
148. Sonce jo je slikalo, videlo je ni; luna jo je slikala, videla je ni; zvezde je niso slikale, videle so jo!

RESITEV UGANK

LESNIK: ključavnica — žabica.

PIONIRSKA KRIZANKA:

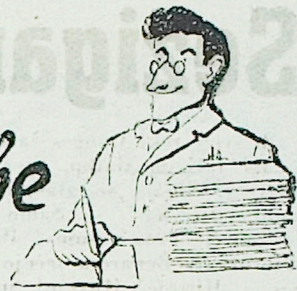
Vodoravno: 1) Motovun, 7) Oka, 8) Igo, 9) ko, 11) ob, 12) kri, 14) Radovan, 17) Banat, 18) jan.

Navpično: 1) moker, 2) oko, 3) ta, 4) vi, 5) ugo, 6) noben, 10) krona, 12) kdaj, 13) Ivan, 15) ab, 16) at.

PIONIRSKÉ STOPNICE: 1) r, 2) rt, 3) trs, 4) star, 5) Istra, 6) pastir.

LESNIKI: 142) gosli, violina.

Posta strica Miha

O, pogledjte, pogledjte! Tukaj sem našel neko pisemce, katerega lastnik prav gotovo že najmanj dva meseca čaka na odgovor! Kovačič Slavko iz Cajnarjev je to! V svojem pisemcu nam sporoča, kako so letošnje zimo potekala tekmovanja drsanju! Cujmo, kaj pravi! Čeprav so ti dogodki že zdavnaj mimo, bodo prav gotovo rezultati tekmovanja zanimali ostale naše male prijatelje!

Dragi stric Miha!

Sporočam Ti, da smo tudi v Cajnarjih letošnjo zimo imeli tekmovanja, kdo se najbolje drsa. Vem, da si tudi radoveden, kdo je najboljši. No, da ne boš premišljeval, Ti bom kar napisal. Prva mesta so zavzeli sledeči: Zalar Stane, Strukelj Alojz, Stritof Anton. Izmed teh štirih se posebno odlikuje Zalar Stane. — Izmed delklic se v drsanju na sahnih odlikujeta Rudolf Marija iz Zupančič Ana. Prihodnjo zimo pa nas le pridi še Ti pogledat!

Glej, glej, Slavko, kot vidim so med temi zimskimi športniki tudi naši mali ugankarji! No, to me zelo veseli! Tudi jaz se zelo rad spominjam na tiste čase, ko sem takle fant, kot ste zdaj vi! In vsako zimo sem jo mahnil k stricu. Njegova hiša je stala na bregu! Hej, to je šlo navzdol, da se je kar kadil sneg za nami! — Toda pustimo zdaj sneg, saj je vendar že prava pravcata pomlad v deželi! Pa bi nam mlada Vesna zamerila, ko bi še vedno govorili o starki Zimi!

No, pa si oglejmo še danes, kaj je lepega napisal Steglav Albin iz Zaloge pri Postojni, naš stari znanec!

Dragi stric Miha!

Zopet se Ti oglašam. Res sem bil vesel, ker si objavil moje pisemce. Zato sem sklenil, da bom postal redni dopisnik Tvojega koticika. Zelo rad prebiram »Jadrane«, posebno pa Tvoj koticik. Še najbolj so mi všeč križanke in Lešniki. Ker zelo rad rešujem križanke, sem poizkusil tudi sam sestaviti Križanko, ki ti jo pošiljam. Ze lani si me prepričal, da ni Tvoj koš tako požrešen, kot si nekateri mislijo. Saj se tudi požeruh enkrat naje in prav tako je gotovo tudi s Tvojim košem. Upam, da bo moje pisemce srečno prispelo do Tebe, striček!

To upanje si prav gotovo že izgubil, kaj, dragi Albin, kajti presneto dolgo si moral čakati na odgovor! No, veš, kaj me v tvojem pisemcu še posebno veseli, Albin? To, da si sklenil, da boš postal redni dopisnik in ugankar in pa to, da se je le našel nekdo, ki je našel prijazno besedo za moj ubogi, ved-

no lačni koš! Kajti res je zelo, zelo lačen! Stric Miha namreč dobro, dobro premišli, preden spusti vanj kakšno pisemce! In tako ubogi koš samo životar! Tisto tvojo križanko sem spravlil, Albin in nekega dne ja prav gotovo objavimo! No, v upanju, da se mi še kaj oglasiš, dragi Albin, te prav lepo pozdravljama!

Iz Herpelj pa sem pred kratkim prejel tole pismo! Saj vam niti ne morem povedati, kdo ga je napisal, kajti podpisal se je samo z začetnicami S. B. No, dragi S. B., prihodnjič pa le napiši celo ime! Pismo pa glasi takole:

Stric Miha!

Ko sem čital o pionirjih tomajske gimnazije, kako lepo so pripovedovali o svojem sodelovanju pri raznih krožkih, je prišla misel tudi mene, da kaj napišem o naši herpeljski gimnaziji. — Večkrat smo že nastopili s pevskim zborom po raznih bližnjih vaseh, pa tudi oddaljenih. Snemali so nas tovariši iz Radia Koper in so nas zelo pohvalili. Rekli so nam, da bodo še prišli. Dobili smo diplomo, ki visi v pisarni gimnazije. Diplomo smo dobili kot pohvalo našemu pevskeму zboru. Oprostí, stric Miha, ker Te nadlegujem! Če hočeš, pa Ti bom drugič še kaj kaj več napisal o delu v gimnaziji!

No, dragi neznan dopisnik iz Herpelj, stric Miha bo zelo vesel, če se mu še kaj oglasiš! Prav tako vem, da bodo veseli tudi vsi naši mali bralci! Prihodnjič mi le še kaj napiši o mladih Herpeljcih!

No, pa si zdaj brž oglejmo, komu je bila topot — kot pravimo — sreča mila! Srečni nagrajenci v tem tednu so naslednji pionirji in pionirke: Krajnc Vanda, iz Brestanice, Jenček Lado iz Strmce in Otničar Francka iz Poslivnice pri Sv. Trojici. Malim nagrajencem v imenu vseh naših malih ugankarjev iskreno čestitam, vse ostale pa, ki so danes ostali praznih rok, vabim, da še v naprej pridno rešujejo uganke!

Tudi iz 15. številke sem prejel veliko število pravih rešitev! In veste kdo je bil med temi reševalci izžreban? Le oglejte si imena! To so Korošec Ivanka iz Ograde pri Sv. Trojici, Nared Franc iz Mahnetov pri Sv. Trojici in Ogrizek Janko iz Orehka pri Prestranku. V imenu vseh malih ugankarjev čestitam srečnim nagrajencem!

Lepo pozdravljeni! Vaš
stric Miha

Pri pohištvu je zmagala uporabna vrednost

Pohištvo in prostor nekdanj in danes

Seveda je pohištvo vedno odvisno od prostora. Če gledamo stano, stilno pohištvo, vidimo, da je vsak kos izdelan nekako sam zase in postavljen tja k steni kakor okrasna slika. Sedaj pa je tako pohištvo izgubilo svoj pomen in uporabljeni faktor je zmagal pred okrasnim.

Kot prehod k današnjim načelom opreme stanovanja je bilo v polpretekli dobi v veljavi tako imenovano obzidano pohištvo. To je nudilo bogate možnosti kombinacij, ker smo lahko normirane in tipizirane elemente poljubno sestavljali. Arhitekti pravijo, da je ta način za naše razmere še vedno najpriljubnejši. Govorijo pa tudi o vračanju pohištva, ki direktno oblikuje in omejuje stanovanjski prostor.

Ta novi tip stanovanjske opreme, imenovano ga »prazni prostor«, ima svoj izvor na Japonskem in je znan že stoletja kot primer visoke stanovanjske kulture. »Prazni prostori« so bolj ali manj znani tudi v južnejših krajih.

Toda mi severnjaki moramo upoštevati ostrejšo podnebje. Naši prostori so manjši, ker jih moramo kuriti, tudi bolj polni so, ker se v hiši neprimerno več zadržujemo kot južnjaki. Toda lepota »praznega prostora« je zelo valjiva, zato smo seglji po vzletni omari ter ta cilj precej dosegli.

Hkrati s to izpolnitvijo pa so se pojavili še drugi problemi. Stene morajo biti gladke in svetle v nasprotju temnim in prenatrpanim prostorom prejšnjega stoletja. Tudi masivni, temni les se je umaknil svetlemu ter lakemu. Izginile so dekorativne oblike pohištva, vse je postalo svetlo in sončno.

Vsak človek je srečen, če stanuje v prostoru, ki s pohištvom tvori harmonično celoto. Toda danes je to težko izvedljivo, ker

smo vsi utišani in ker gospodarski čimtelji za oblikovanje stanovanj še niso ugodni. Naše opreme in prostori so večinoma taki, da služijo podnevi stanovanju in ponoči počitku. Toda ko nam bo uspelo izoblikovati našemu standardu primerno stanovanje, bomo lahko tudi stanovanjsko kulturo preusmerili na novo, sodobnejšo pot.

Se ni dolgo tega, kar se je ljudem zdelo, da morajo stanovati v velikih stanovanjih, ki imajo mnogo sob: sprejemnice, jedilnice, salone, spalnice, knjižnice itd. Vsega tega so

dobno stanovanje ne pozna več. Način življenja od takrat do danes se je temeljito spremenil, tako da stanovanje danes pomeni samo zasebno človekovo bivališče. Kot so izgubili vsi formalizmi iz vsakdanjega življenja, tako je izgubila tudi diktirana organizacija arhitekture. Sodobna stavba je brez okrasnih profilov, venecv in fasadnega nakita, pa je kljub temu mogoča in lepa. Tako je tudi današnje stanovanje, stvarno po razsežnosti, pa kljub temu udobno, racionalno in ekonomsko organizirano.

Kako se vedemo pravilno?

Glejmo, da vzbujamo s svojim obnašanjem kolikor mogoče manj pozornosti.

Ne govorimo preglasno, pa tudi ne pretiho (nekateri mislijo, da je to »fino«), govoriti je treba mirno, ne hlastno. Če je kotnu narava dala močan ali trd organ za govorjenje, naj poskuša to omiliti. Obstaja namreč tudi kultura govora in glasu.

Ne pokvarimo dobrega vtisa z glasnim in kričočim, neskončno dolgim smehom, s široko raztegnjenimi usti in z udarjanjem rok po kolenih.

Ako moramo kihati, kašljati ali zehati, opravimo to kolikor mogoče brez hrupa. Ne pozabimo, četudi nas drugi ne opazujejo, dati roko pred

usta. Vsak tega ne stori, kar ste gotovo že opazili.

Tudi pri uporabljanju žepnega roba bodimo tako neslišni, kot je le mogoče. Kdor se pri tem obrača, ali celo sklanja glavo pod mizo, ne dela prav. Ravno tedaj, čeprav nehoti, obrne pozornost prisotnih na dogajanje povsem postranske stvari.

Ne ližimo prstov pri čitanju časopisov ali knjige, kar večkrat lahko vidimo v kavarnah ali čitalnicah. Ni posebno okusno za tiste, ki bi hoteli čitati za nami.

ln doma? Če že tako manese, se obnašam kar brezhibno, toda doma v družini se hočem počutiti čim bolj udobno. reče mladi mož, si sleče sukajo, odpne ovratnik, sname kravato, se vrže na stol, iztegne noge daleč pred sebe in glasno zazeha.

ln mlada žena, prav ista, ki, preden gre iz hiše, uporabi precej časa pred ogledalom, teka po hiši v stari, zaprani in neurejeni obleki, z nogami v na pol strganih copatah in z navijalci za lase na glavi.

Res je, doma, med svojimi štirimi stenami, se lahko počutimo udobno, ker smo sproščeni spon poklica in oči javnosti. Nikoli pa ne sme ta udobnost spremeniti človekovo zunanost in notranost — v zaostalost ali brezobzirnost.

Človek naj bo doma običen enostavno in vendar čedno, njegova zunanost naj bo vedno urejena. V vsakem primeru mora biti domača obleka taka, da lahko v njej brez strahu sprejmemo znanca ali prijatelja.

Kaj pa vljudnost, pozornost in obzirnost? Veljajo samo za tuje ljudi in ne za naše najljubše in najbližje? Vsekakor ni dober znak za človekov značaj, če kaže svoje dobro obnašanje samo zunanjemu svetu ali samo tam, kjer si od koga kaj obeta.

M. G.

MALO KOZMETIRE

ZA OVELE OBRAZE je koristna parna kopel, ki jo pripravimo tako, da v liter kropa stremo nekaj zmlatega janeža in kopriča.

DOBRO VODO ZA NEGO POLTI pripravimo tako, da vzremo za dobro pest svežega bezgovega cvetja v porcelanasto posodo, vlijemo čezenj 1 liter kropa in pustimo stati 10 minut. Nato vse skupaj še kuhamo 10 minut in precedimo. V dobro zapечатih in zamašenih steklenicah lahko ohranimo to vodo do naslednje pomladi, ko bezeg znova cvete.

IZVRSTNA VODA ZA OBRAZ je lipov ali kamilčni čaj. Kamilčni čaj Francozinje tudi rade pijejo, ker ublaži razne bolečine in da svežo polt.

POLT NAMAZI od časa do časa s koščkom surovega krompirja, z rezino limone, s svežim kumarčim sokom, s sladko smetano ali s kislim mlekom. Zadržje zlasti priporočamo, če imate suho polt ali ste se dolgo sončili.

PUDER PROTI PEGAM dobimo, če navadnemu pudru primešamo kfenin. Na 10 kavnih žličkah pudra porabimo 1 in pol grama kfenina. Puder in kfenin dobro zmešamo in presejemo skozi gosto svileno sito.

Prekajane klobase se zelo lepo ohtipijo, če jih potem, ko smo jih skuhalih, vtaknemo za pol minute v nuzlo vodo.

Pletena oblekica za našo punčko. Okraski so našiti.

NAŠE žene

ŽENE MESTA LJUBLJANE ZA SVOJO RAZBREMENITEV

Organizacija delovnih žena v Ljubljani je že dolgo iskala rešitev za žene, ki imajo majhne otroke in tako se ne morejo nikoli zvečer odtrgati od doma ter obiskati gledališče, kino, koncert ali oditi z možem v krog svojih prijateljev na prijetni pomenek. Toda zdaj so našli rešitev.

Skupno s studentkami ljubljanske univerze in visokih šol so uredili poseben urad, kamor bodo žene sproščile željo, da potrebujejo ta in ta večer deklo, ki bi varovalo otroke in dobilo za to majhno odškodnino. Starši in študentke so predlog pozdravile.

Isti urad ali posredovalnica bi oskrbovala delovnim ženam tudi študentke, ki bi pomagale pri učenju in vzgoji otrok ter pri poučevanju tujih jezikov.

Drobni vtisi tujih študentov o ameriškem življenju

Ameriške univerze imajo več tisoč študentov vseh mogočih narodnosti iz daljnih, tujih držav. Ta mladina, fantje in dekleta, opazuje, hvaleh in graja ameriško življenje.

V kolegij Vassar se je vpisala mladinka iz Norveške. Zelo se je čudila, ko je videla, kako so njene kolegice preprosto in skromno oblečene, čeprav so bile iz bogatih rodbin. Toda ko so imele neko zabavo, se je lahko prepričala, da se znajo obleči tudi po najnovejši modi in zelo okusno.

Študent iz Bombaya (Indija) je videl, da je velikanska razlika v cenah predmetov, ki so izdelani s stroji, in tistih, ki so izdelani ročno. Posebno všeč mu je bilo, da delo v Ameriki cenijo in tudi dobro plačajo. Nobeno delo se jim ne zdi poniževalno. Tudi ta študent je delal, da se je preživljal: kopal je jarke za mestni vodovod.

Egipčan je povedal, da študent pri njih ne dela, ker je to nekaj stranutnega. Pozneje je spredel, da to ni tako, kajti tudi sam je moral delati, da se je preživljal na univerzi v Miami (Florida). Vozil je življenjske potrebščine za neko restavracijo.

Nemški študent je mislil, da živi ameriški delavec v večnem strahu za svoj obstanek in zaslužek. Toda ko je obiskal razne tovarne in se z delavci pogovarjal, je videl, da so dobro oblečeni in veselo razpoloženi.

Mlada Kitajka je rekla: »Pri nas doma je močno ukoreninjeno spoštovanje otrok do staršev. V Ameriki pa je v tem pogledu velika popustljivost.«

Tudi deklo iz Indonezije se je čudilo, ko je slišala, da otroci lahko ugovarjajo svojim staršem.

Enakovrnost med starši in otroki pa je bila všeč študentom iz Juž-

ne Amerike. Pripomnili so še: »Pri nas bi noben možki ne pospravil posode z mize, kakor smo to videli tukaj, kjer je delo skupna dolžnost.«

Holandski študent pa je rekel: »Pri nas študentje študirajo. Vsak govori več jezikov. Ko sem sam dovršil nižjo šolo, sem govoril štiri jezike. V Ameriki pa mislijo, da je dovolj, če znajo angleško.«

Na evropskih univerzah obisk predavaj ni obvezen, toda od študenta pri diplomi veliko zahtevajo. Zato študirajo samo sposobni ljudje. V Ameriki pa je drugače. Univerzo obiskuje veliko študentov povprečne ali tudi podpopravne inteligence. Zato ameriške univerze ne dosegajo ravni evropskih in je izobrazba bolj praktična.

Arabski študent iz Libanona pravi, da je v Ameriki ves pouk preveč specializiran in, kar je izven tega področja, ameriškega študenta ne zanimajo. Človeka preseneča brezbriznost do lepih knjig, do glasbe, do vsega kulturnega udejstvovanja.

Vsi od kraja pa so močno kritizirali ameriško hrano. Indijci na primer hočejo vse bolj začinjeno. Navajeni so na razne dišave, posebno na »curry«, ki je neke vrste huda paprika. Zmečkan krompir se jim zdi zelo neokusen. Kitajci niso navajeni pečenja in cvrtja. Pri njih jedi kuhajo ali pa dušijo, kar je vsekakor bolj zdravo. Ameriška potrata hrane jim ne gre v glavo. Tudi naglica, s katero Amerikanci pripravljajo hrano, jim ne gre v račun, kajti hrana je ena izmed važnih stvari za človeško zdravje.

V Ameriki imajo čedne kuhinje in ker ni gospodinjstkih pomočnic, odpade vse delo na gospodinjvo. V ta namen ima gospodinja mnogo strojev, ki ji lajšajo delo.

Američanke pravijo, da so na slabem glasu, ker preveč hodijo v klub in na seje. Toda nemška študentka pravi: »Zakaj bi ne hodile. Pri nas en dan peremo, drugi dan likamo in tako naprej. V Ameriki pa imajo za vse to stroje, ki skrajšujejo in olajšujejo hišne posle, tako da imajo žene čas tudi za opravke in za razvedrilo.«

Dve obleki za bodoče mamice

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

IC, POSTOJNA: Ekcem na rokah zdravite že pet let z različnimi mazili. Čeprav ste gospodinja, še vendar cele tri mesece niste mogli rok. Pa tudi to ni pomagalo. Pravite, da ne veste več, s čim naj roke mažete in kaj naj storite, prav posebno sedaj, ko pričakujete otroka.

Novica o nosečnosti, ki ste jo razodeli na koncu pisma, je dobra. Morda bo normalna nosečnost utrdila vaše zdravje in vas rešila kroničnega ekcema.

Ekcem ali navadni lišaj je pogosta kožna bolezen, ki dela nemalo preglavio tistim, ki se zdravijo in nekaj manj tistim, ki ga zdravijo. Latinski izrek pravi, da je ekcem križ bolnikov in križ zdravnikov. Čeprav je izrek star, pa kljub napredku moderne medicine žal še vedno marsikdaj drži. Obenem je primer navadnega lišaja prika o resnici, da je z besedami v časopisnih koticčkih sicer mogoče povedati ali svetovati nekaj, kar ne škodi, da pa po tej poti uavredno ni mogoče zdraviti bolezni, ali vsaj ne ozdraviti bolnika.

Zunanjih vzrokov, ki morejo izzvati na preobčutljivi koži lišaj, je lahko milijon, kot piše dr. Pottl v svoji knjizici »Zdrava in bolna koža«. Po vrhu je ekcem lahko samo zunanji znak notranje bolezni, na primer prebavnih motenj ali vnetja jajčnikov. Kako naj vem, kako je z vami, ko vis utri na čisti mizem videl.

Specialisti za kožne bolezni se strinjajo v tem, da je treba lišaj zdraviti previdno in skoraj vsakega po svoje. Nepravilno zdravljenje in neprimerno mazanje kožno vnetje samo zavleče in razplamti. Nedolžno mazilo, ki smo ga uporabili ob nepravem času, deluje na lišaj podobno kakor petrolej na žerjavico. Če bi poslušali manj navsvetov in preizkusili manj mazil, bi se moglega morda pomirila že davno sama od sebe.

Poizkusite živeti nekaj mesecev brez vseh zdravil. Neprimerno zdravljenje bi koristilo znova samo ekcemu in škodovalo povrhu otroku. Glede zdravil morajo biti previdne najbolj in predvsem noseče in doječe matere. Okrog Trsta se vedno drago plačujejo svojo preveliko verno za premočne kure. Bolj bolehalo zaradi preveč kakor pa zaradi premalo smedežije.

Pri ekcemu se priporoča prehrana, o kateri dobro vemo, da koristi v nosečnosti: ne enolična in ne dražilna, pretežno rastlinska in vendar izdatna, taka da vsebuje dosti vitaminov in obenem dovolj kalorij.

Predem bo odvetelo letošnje cvetje, bo odvetel, upajmo, tudi vaš ekcem. Želim vam, da bi vam otrok dobro uspeval. Če bi vas lišaj še vedno vznemirjal, potem poiščite specialista za bolezni kože in mu recite: »Tisti za otroke se moti. Svetujte bolj.«

Dr. B. S.

TELESNA VZGOJA

Šport - šah

II. šahovsko prvenstvo koprškega okraja

V soboto popoldne se je začel v prostorih hotela »Triglava« v Kopru II. šahovski turnir za prvenstvo jugoslovanske cone STO. Svečane otvoritve sta se udeležila tudi pokrovitelj turnirja komandant Vojaške uprave polkovnik M. Stamatović in predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva koprškega okraja Julij Beltram. V svojem nagovoru tekmovalcem je gov. Beltram poudaril, da imamo po mestih Slovenske Istre precej močnih igralcev, ki pa se morajo potruditi, da se bo šah razvil tudi na podeželju.

Zreba je razvrstil igralce v turnirsko tabelo po naslednjem vrstnem redu: 1. Omladič (Koper), 2. Šaravnič (Koper), 3. Petrič (Koper), 4. Gajski (Portorož), 5. Zutohradič (Portorož), 6. Prizmič (Buje), 7. Klobučar (Koper), 8. Udler (Buje), 9. Sedoč (Koper), 10. Petrovič (Portorož), 11. Hilel (Koper), 12. Hribar (Koper), 13. Šebalj (Koper) in 14. Žerjal (Koper). Najštevilneje je torej zastopan Koper, Piran pa po delni krivdi organizatorjev turnirja nima svojega zastopnika.

Do izida lista so odigrali že sedem kol, to je polovico turnirja. V vodstvu je trenutno lankoletni prvak cone Gajski s 5 in pol točkami in eno prekinjeno partijo. Na drugem mestu je Omladič s 5 (2) točkami, na tretjem Hilel s 1), na četrtem Hribar s 3 in pol (1) in na petem Petrič s 3 in pol točkami. Največje presenečenje prve polovice turnirja predstavlja uspeh Hilela, na katerega v začetku ni nihče resno računal in relativno slab rezultat letošnjega prvaka Kopra Hribarja. Zaključek turnirja bo v nedeljo popoldne.

PRVA LETOSNJA KOLESARSKA PRIREDITEV V KOPRSKEM OKRAJU

V nedeljo je bila v Kopru prva letošnja kolesarska dirka na progi Koper — Porta — Portone — Koper. Proga je bila dolga 82 km. Dirke se je udeležilo 30 kolesarjev iz Ljubljane, Reke, Pule, Nove Gorice in iz Kopra. Po ogorčeni borbi je zmagal VALČIČ Livij iz Pule, ki je prevozil progo v 2 urah 3 minutah in 20 sekundah, s povprečno brzino 34 km in 320 metrov na uro. Drugi je bil Smerčan iz Reke, ki je zaostal 1 minuto in 24 sekund za zmagovalcem. Tretje mesto je zasedel Jelatič iz Reke, četrto Zanoškar iz Ljubljane, peto Blažon iz Ljubljane in šesto Miklavčič iz Kopra.

PRESENETLJIV PORAZ PIRANA

V nedeljo je bilo na sporedu 18. kolo nogometnega prvenstva koprške podzveze, ki je prineslo presenetljiv poraz vodilnega moštva na tabeli. Za tekmo med Piranom in koprskim Proleterjem je bilo precejšnje zanimanje, saj so bili za rezultat močno zainteresirani tudi pristaši Aurore, ki so s krepkim navijanjem pomagali svojemu domačemu rivalu. Proleter je zaigral horbenu in pošteno igralno in je zaslužen zmagal s 3-1. S tem porazom so se izgledi Pirana za prvo mesto precej zmanjšali, kajti Aurora je v nedeljo premagala Buje na tujem igrišču in ima samo točko manj od Pirana in eno tekmo manj odigrano. Dobro presenečenje predstavlja tudi poraz Odreda v igri z Umagom (4-5), dočim so Dekančani visoko premagali Momjan (6-2).

V nedeljo so na sporedu naslednja srečanja: v Kopru Proleter-Brtomigla, v Izoli Izola-Umag, v Umagu Odred-Aurora, v Bujah Momjan-Soline in v Bujah Buje-Jadran.

OBCNI ZBOR SAHOVSKEGA DRUŠTVA V IDRJI

Šahovsko društvo v Idriji je imelo svoj redni letni občni zbor dne 16. aprila, katerega se je udeležilo 24 članov, večinoma mladine rudarske šole in gimnazije. Tajniško poročilo je podal tov. Logar Srečko, iz katerega je bilo razvidno, da šteje društvo 35 članov, kar je za Idrijo vsekakor premalo. Napredek društva je videti v mladinskih aktivnih, med katerimi je najagilnejši na rudarski

šoli. V ospredje pa je začel stopati aktivni gimnazijec, od koder bomo v bodoče dobivali nove kadre. Tudi na osnovni šoli aktiv deluje, čeprav je številčno še slab. Zaradi stalnega izboljšanja najboljših šahistov je društvo kvalitetno verjetno celo nazadovalo, ima pa pred seboj najlepša bodočnost v mladih igralcih.

Na koncu so se še domenili, da bodo z mladinskim prvenstvom začeli prihodnji teden in da bodo med vsemi aktivni odigrali moštveno prvenstvo.

Največja hiba tega društva pa je, da ima med rudarji zelo malo pripadnikov. Brez sodelovanja rudniške-

ga mladikata društvo na to področje ne bo moglo razširiti svojega delovanja.

BOVEC

V nedeljo je bila v Bovecu nogometna tekma med reprezentancama gimnazij Boveca in Kobarida. Zmagala so Bovečani s 3-1.

Športne vesti

V nedeljo je bilo v Postojni okrajno meddruštveno tekmovanje TVD Partizana za prvenstvo v odbojki. Zmagala je ekipa Ilirske Bistrice pred Postojno, Pivko in Štariam trgovom.

V nedeljo se je na svojem igrišču pomeril v prvenstveni tekmi postojn-

S telovadnega nastopa koprškega »Partizana«

BARBA VANE PRAVI...

Dragi moji bralci! Težak in nevaren je moj mestir. Res ne vem, kam naj se grem brez skrbi, da me kdo izmed užaljenih bralcev ne bo iz zasede česnil po stari in goli lobanji. So namreč nekateri, ki se bojijo — resnice v šali povedane. Ko sem bil oni dan slučajno na »redacijonu« v Kopru, je zabrel telefonski zvonček. Ker ni bilo nobenega »domačih«, sem dvignil slušalko in zvedel, da so na Rižani obdoližili nekoga domačina, da mi je prevzel »mestira«. Ne bo nič, sem zagrozil, Barba Vane sem samo jaz in si ne pustim vzeti za kakšne nepošteno namene mojega starega in poštenega imena.

Znova me »stoka«, da moram nekaj povedati o gostilničarju pri Svetem Antonu. Rad bi namreč, da bi se mož poboljšal, pa slabo kaže, še bolj slabo kot za dež, ki noče in noče padati. Tokrat sem prišel ponoči in videl v gornjih prostorih združnega doma luč, čeprav je bila že tri ura zjutraj. Vane, sem dejal sam sebi, kako so tu zgodnji. Ko sem pokukal skozi okno, sem notri videl tri domačine in še enega iz Trsta. Tako dobro se jim je godilo, da so pozabili na spanje.

V Dekanah sem se čudil »spretosti« balincarjev. Nagrado zaslužijo, taki »majstri« so. Videl sem, kako so nekemu gledalcu pognali krogljo naravnost — v glavo. Hitro sem jo pobrisal naprej in si mislil: V Dekani pa že ne grem več, ker bi prihodnjic lahko — mene »pociljalic«.

Kaj vse to »stoka«, Vane, sem si mislil, ko sem prišel v Korte in so me pionirji vzeli za učitelja telovadbe. Barba Vane »maještro« de ži-nastika«, kako to gre skupaj. Včasih sem res znal dobro preobračati kozočte, zdaj pa bi tega ne zmogel več. Vso vas sem preobrnil, pa nisem nikjer staknil vaditelje. Svetoval sem pionirjem, naj narišejo skrivnico:

Kje so vaditelje, da jih bodo pomagali iskati tudi moji bralci.

Ko sem šel čez most pri Skočjanu, sem pokukal v združno »botoško«. Opazil sem, da so stranski »navdušenja« za širjenje »Kmetijskega vestnik«, saj v njega zavijajo maslo, kvas in drugo. Verjetno »pensajo«, da je to najuspešnejši način razširjanja časopisov med ljudi. Res se znajdejo, tako jim ni treba kupovati ovojnega papirja, kmetije pa dobijo »obrezplačno« svoje gaalo.

Sezona turizma se bliža, pa sem se hotel prepričati, kako je pripravljeno znanje. V zaselku Katnara pod Črnim kalom sem nalletel na pravo taborišče nekdanjih Ilarov. Povsod kupi gnoja, smeti, trsk, kamenja starih »kariol«, odpadkov itd. Jest, Vane, nisem posebno navdušen za kaka raziskovanja, zato svetujem, da bi kdo poskrbel za metle, lopate, vile in še skupino ljudi, ki bi šli tja in odstranili vse tiste gomile, preden bodo postale — zgodovinska zanimivost.

V pekarni tega kraja kraljujeta dve tovarnišici, ki zelo pazita na snago in še rajši prepevata neke »kanconete« iz polpreteklih časov. Tu imajo tudi neko luknjo, ki ji pravijo mesuica. No, za takega mesarja, ki trga in mesari meso, da te mine vsaka volja do pečenke, bo menda že kar dobra. Jest, Vane, pa ne bom kupoval pri njem. V gostilni imajo »kamerjerov«, ki baje potolče vse rekorde v hitrosti. Če kaj naročiš, se Malika počasi, počasi približa in še bolj počasi postreže. Naglica res ni nikjer dobra...

Čudne manire imajo v trgovini. Ko je največ odjemalcev, je eden vedno v skladišču. Odjemalci pa čakajo in čakajo. Mogoče je to vzrok, da ima trgovina deficit in da so razumeli za dobiček, ker so nameščenem vseeno dali nagrade. Le Malika ni nič

RADIO · OGLASI · OBJAVE

Najvažnejši sporedi od 25. aprila do 1. maja 1953.

SOBOTA, 25. IV.: 14.20 Obzornik: F. Brenk: Peti slovenski film — 18.15 Plesne popevke — 18.30 Morja široka cesta — 21.00 Vesela sobota v zabavi in plesu — 21.30 Od sobote do sobote. — **NEDELJA, 26. IV.:** 8.30 Za naše kmetovalce — 9.00 Mladinska oddaja: »Čarobni meč« ter pogovor s pionirji — 13.45 Glasba po željah — 15.00 Od Triglava do Jadrama: po Primorski v besedi in glasbi — 18.30 Koncert mešanega zbora I. Gruden iz Nabrežine p. v. K. Boštjančiča. — **PONEDELJEK, 27. IV.:** 11.0 Igra orkester JLA iz Portoroža p. v. J. Jankoviča — 11.30 Žena in dom — 17.30 Operne arije za Vas — 18.15 45' židane volje. — **TOREK, 28. IV.:** 14.30 Iz športnega sveta —

17.40 Jugoslovanske narodne pesmi in plesi — 18.15 Koncert ljubljanskega godalnega kvarteta (magnetof. posnetek): J. M. Jarmovič; Koncertantni kvartet — M. Tournier; Ferric — preludij in ples za barilo in godalni kvartet — 20.00 J. Massenet: »Manon«, opera v petih dejanjih. —

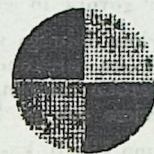
SREDA, 29. IV.: 11.00 M. Ravel: Couperinov grob — simfonična suita — 11.30 Kako je bila ustanovljena OF — 14.30 Kulturni razgledi — 20.30 Pesmi naše revolucije — 21.00 S knjižne police — 21.30 Igra zabavnih orkester Radio Zagreba s svojimi solisti — 22.00 Vabimo na ples. — **ČETRTEK, 30. IV.:** 14.30 Po sretni okrog — 17.30 Južnoameriški ritmi — 18.30 Iz ljudske revolucije — 18.40 Skupina Dalmatincev poje ob zvočnikih mandolin.

Tiskarna in knjigovoznica

»Jadrana« d.d.

K O P E R

Nabrežje JLA št. 24 - telefona 190

tiska: vse vrste obrazcev, etikete, brošure, knjige in časopise — veže: knjige, zvezke in podobno v usnje in platno — izdeluje: skatlo po želji, notes, bloke in ostale knjigovozne izdelke.

15. MAJA IZIDE POSEBNA ŠTEVILKA

»Tovariša«

posvečena koprskemu okraju in našemu morju

Dobite jo pri vseh prodajalcih časopisov. Lahko jo pa še posebej naročite na upravi »Tovariša«, Ljubljana, Kopicarjeva 2, ker je naklada omejena

ODLOČBA GOSPODARSKEGA SVETA OLO KOPER

Cena vodi iz okrajnega vodovoda Koper je:

za široko potrošnjo din 16 za m³
za kmet. namene din 10 za m³
za industrijo din 20 za m³

Te cene stopijo v veljavo s 1. aprilom 1953 in so za široko potrošnjo za 20% nižje od prejšnjih
Okrajni vodovod Koper

JORDAN JERMAN, roj. 2. 5. 1923 v Izoli, stanujoč istotam, ulica De Grassi št. 3, je izgubil odlikovanje Red hrabrosti (Naredba XXVI. ud. divizije št. 103, redna št. 22815 z dne 4. III. 1945) na česti Koper-Bandelj. Tovarišica VIOLA por. MENDIJA MARIJA, rojena 2. 1. 1892 v Barbanu št. 153, je izgubila osebno izkaznico izdano od občinskega ljudskega odbora Koper-okolica, in jo razglašala za neveljavno.

GLAVINA ANI por. Kapel, rojena 17. 2. 1932 v Kotsaboni, sedaj stanujoča istotam št. 80, so ukradli osebno izkaznico, izdano od ljudskega odbora občine Šmarje, ter jo zato razglašala za neveljavno.

REPERTOAR

Slovenskega gledališča v Kopru

Klabund-Zupančič: »Krog s kredom«: Petek 24. IV. ob 20. v dvorani tovarne Arrigoni v Izoli.

Sobota 25. IV. ob 20. v dvorani Zadrúžnega doma v Dekanah.

Nedelja 26. IV. ob 20. v dvorani Zadrúžnega doma na Skofijah.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Stofa — Tiska tiskarna »Jadrana« v Kopru.

Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorijeva ulica 26, tel. 170, poštni predal 2 — Številka tekočega računa pri Narodni banki v Kopru 657-T-162 Letna naročnina 500 din, polletna 250 in četrletna 130 din.